

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3019

av Linda Snecker m.fl. (V)

med anledning av prop. 2014/15:37 Straffflindring vid
medverkan till utredning av egen brottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår den del av regeringens förslag som gäller införandet av en ny strafflindringsgrund.

Motivering

I propositionen föreslås att en tilltalad som har lämnat uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen av brottet ska kunna få ett kortare straff än det som annars skulle ha dömts ut. Detta motiveras i propositionen av att medverkan till utredning av egen brottslighet typiskt sett ger uttryck för ansvarstagande och markerar en vilja att ställa till rätta efter sig, liksom ett avståndstagande från den brottsliga gärningen.

Regeringen menar att det genom en sådan ordning vidare skapas förutsättningar för effektivare brottsutredningar och snabbare lagföring. Det är endast uppgifter som avser det egna brottet som omfattas av förslaget.

Vänsterpartiet anser att det som föreslås i propositionen skulle kunna vara motiverat av bl.a. humanitetsskäl och för att skapa förutsättningar för en mer skälig och rättvis straffmätning i de enskilda fallen. Det skulle vidare vara positivt om lagföring kan ske snabbare, då en sådan snabbhet generellt sett har ett betydande kriminalpolitiskt värde när sambandet mellan brott och påföljd blir starkare ju kortare tidsavståndet är mellan dem. Vi har länge kritiserat den ensidiga fokuseringen på att skärpta straff skulle vara lösningen för att motverka kriminalitet, varmed regeringens förslag skulle kunna ses som en motvikt till denna trend om allt strängare straff. Det finns dock bättre alternativ för att bredda den kriminalpolitiska debatten samt åtgärder som kan vidtas i detta avseende.

Vänsterpartiet anser att det finns flera principiella skäl som talar emot att införa den av regeringen föreslagna strafflindringsgrunden. Vi instämmer i mycket av den kritik som framförts av flera remissinstanser gällande den tillämpningsproblematik som förslaget med stor sannolikhet skulle leda till, bl.a. avseende hur den enskildes medverkan ska bedömas och värderas. Det skulle kunna uppstå stora gränsdragningsproblem angående en misstänkt som anser sig ha bidragit väsentligt till utredningen men där den uppfattningen inte delas av polis eller åklagare, varmed den enskilde polisens eller åklagarens godtycke eller försvararens skicklighet får stor betydelse. Det är i vårt tycke inte önskvärt i ett rättssamhälle att just godtyckliga bedömningar hos enskilda polismän eller försvarares förhandlingsskicklighet får en stor betydelse för den misstänkte redan under förundersökningsstadiet. Förslaget skulle vidare kunna leda till felaktiga erkännanden, oriktiga uppgifter om brottet samt mindre grundliga brottsutredningar.

Förslaget riskerar även att medföra orättvisa resultat exempelvis på så sätt att personer som begår lättutredda brott hamnar i ett sämre läge än de som begår mer svårutredda brott. Vidare blir premisserna olika för olika personer beroende på hur långt utredningsarbetet har framskridit innan någon misstänks, varpå utrymmet att medverka för den misstänkte kommer att ha olika betydelse för utredningen och därmed eventuell möjlighet att åtnjuta strafflindring. En person som begått brott tillsammans med någon annan kan dessutom av olika skäl vara förhindrad att medverka i den grad som den vill jämfört med om det är fråga om en ensam gärningsperson.

Vänsterpartiet anser att det finns en överhängande risk med att införa denna form av strafflindringsgrund då det föranleder en besvärlig gränsdragning i förhållande till ett system med kronvittnen. Även om det i propositionen är uttalat att så inte är avsikten, så är det viktigt att riskerna för en utveckling mot ett sådant system eller ”plea bargaining” inte underskattas.

Sammantaget riskerar förslaget, utifrån vad som ovan angetts, om det blir verklighet att minska förutsebarheten i rättstillämpningen och äventyra allas likhet inför lagen.

Vänsterpartiet delar remissinstansen Amnesty Internationals farhåga att förslaget riskerar att strida mot oskuldspresumtionen enligt Europakonventionen, då ett system som uppmuntrar en misstänkt att medverka vid utredningen av det egna brottet kan undergräva den rätt som en misstänkt har enligt Europakonventionen att inte uttala sig eller belasta sig själv.

I propositionen motiveras förslaget till stor del med effektivitetsargument och bestämmelsen har utformats på ett sådant sätt att effektivitetsskäl synes ha hamnat i förgrunden, vilket enligt Vänsterpartiets mening inte bör vara den avgörande aspekten när nya regler av den här karaktären införs. Förutom de rent ekonomiska

effektivitetsaspekterna så anser vi att behovet av snabbare utredning av brott och handläggning inom rättsväsendet i första hand är något som ska åtgärdas inom myndigheternas egen organisation, regleringsbrev och interna arbetsfördelning.

Vänsterpartiet anser att det visserligen finns skäl som talar för att en ny strafflindringsgrund skulle kunna vara positiv för den enskilde, men att dessa skäl inte är tillräckliga för att genomföra det som föreslås i propositionen. Vi anser att de strafflindringsgrunder som finns i dag är tillräckliga och väl täcker in det behov som finns för att skapa förutsättningar för en straffmätning som framstår som skälig och rättvis i det enskilda fallet.

Riksdagen bör avslå regeringens förslag i den del som gäller införandet av en ny strafflindringsgrund. Detta bör riksdagen besluta.

Linda Snecker (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Rossana Dinamarca (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)